

Урахування вікових особливостей молодших школярів у процесі формування комунікативної компетентності

К. І. Пономарьова, канд. пед. наук, ст. н. с.

Анотація

У тезах розкрито особливості сприймання, уваги і пам'яті учнів двох вікових мікроперіодів: 6-7 років (1-2 класи) і 8-10 років (3-4 класи). Урахування їх у процесі формування комунікативної компетентності.

Вікові особливості учнів початкової школи, сприймання, увага, пам'ять.

Аннотация

В тезисах раскрыты особенности восприятия, внимания и памяти учащихся двух возрастных микропериодов: 6-7 лет (1-2 классы) и 8-10 лет (3-4 классы). Учет их в процессе формирования коммуникативной компетентности.

Возрастные особенности учащихся начальной школы, восприятие, внимание, память.

Annotation

The thesis reveals peculiarities of perception, attention and memory of pupils of two age microperiods: 6-7 years (1-2 grades) and 8-10 years (3-4 grades). Consider them in the process of forming a communicative competence.

Age features of elementary school pupils, perception, attention, memory.

Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови передбачає врахування їхніх вікових особливостей.

У результаті опрацювання психолого-педагогічних джерел, в яких висвітлено психолінгвістичний аспект навчання учнів початкової школи (дослідження Волкова Б., Крутецького В., Люблінської Г.), нами було встановлено, що за розвитком психологічних процесів молодший шкільний вік поділяється на два мікроперіоди: 6-7 років (1-2 класи) і 8-10 років (3-4 класи).

Розробляючи методіку формувального експерименту ми брали до уваги, що *сприймання* учнів першого вікового мікроперіоду переважно мимовільне, фрагментарне, слабо диференційоване – учні цього віку не помічають суті за деталями, називають другорядні ознаки замість головних, часто змішують схожі, близькі, але не тотожні предмети та їх властивості. Сприймання учнів другого вікового мікроперіоду стає більш керованим, цілеспрямованим; школярі навчаються порівнювати схожі об'єкти, виділяти їх головні, істотні ознаки. Відповідно до зазначених особливостей розвитку сприймання учні 3-4 класів набагато краще, в порівнянні зі школярами 1-2 класів, усвідомлюють фактичний матеріал текстів, можуть виділити найсуттєвіші властивості об'єктів, порівняти, зіставити їх.

Мимовільна *увага* дітей 6-7-річного віку домінує над довільною і тісно пов'язана з емоціями, почуттями, інтересами школярів. Учні 1-2 класів не можуть зосереджуватись на нецікавому, незрозумілому для них, легко відволікаються, швидко стомлюються. Головним засобом підтримки їхньої уваги є інтерес, який можна забезпечити яскравою наочністю, ігровими

прийомами, посильними нестандартними завданнями, цікавими доступними текстами. У 3-4 класах домінування мимовільної уваги учнів зменшується на користь довільної за умови створення такої атмосфери для цілеспрямованої навчальної діяльності, за якої школярі привчаються керуватися самостійно поставленою метою.

Пам'ять у школярів 1-2 класів переважно наочно-образна. Діти цього віку швидше запам'ятовують конкретні відомості, події, предмети, факти, ніж вербальний матеріал і краще засвоюють те, що опановують у процесі активної пізнавальної діяльності, з чим пов'язані їхні інтереси і потреби. Школярі 3-4 класів здатні виділяти у зрозумілому для них матеріалі опорні думки, пов'язувати їх між собою і завдяки цьому успішно запам'ятовувати. У процесі навчання в молодших школярів формується логічна пам'ять, внаслідок чого суттєво змінюється співвідношення образної та словесно-логічної пам'яті на користь останньої. Важливою умовою ефективності цього процесу є педагогічне керівництво, спрямоване на забезпечення розуміння (аналіз, порівняння, співвіднесення, групування тощо) учнями навчального матеріалу, а вже потім – засвоєння його.

Рекомендована література

1. Волков Б.С. Психология младшего школьника : учебное пособие / Б.С. Волков. – Москва : Педагогическое общество России, 2002. – 128 с.
2. Крутецкий В. А. Психология: Учебник для учащихся пед. училищ. – М. : Просвещение, 1980. – 352 с.
3. Люблинская А. А. Учителю о психологии младшего школьника: Пособие для учителя. – М. : Просвещение, 1977. – 224с.